

Шановні друзі!

Мені особливо приємно привітати Вас: професорів і студентів, науковців і аспірантів, усіх співробітників ушанованого колективу механіко-машинобудівного інституту НТУУ "КПІ" з подвійним ювілеєм: 105-річчям від нашого заснування та 100-річчям першого випуску інженерів. Саме механічне відділення у новоствореному Київському політехнічному інституті було одним із перших, так би мовити, становим.

У витоків механічного напрямку КПІ стояли такі видатні постаті, як Віктор Кирпичов, Георгій Де-Метц, Микола Делоне, Олександр Котельников, Степан Тимошенко, Євген Патон та багато інших видатних вчених. Сьогодні Ви, шановні механіки Київської політехніки, гідно продовжуєте справу, розпочату 105 років тому, зберігаєте славні традиції видатних попередників, примножуєте славу рідного Київського політехнічного.

За 105 років механічне відділення, механіко-машинобудівний факультет, а нині механіко-машинобудівний інститут дав життя багатьом підрозділам нашого Київського політехнічного, багатьом науковим та освітянським інституціям та установам країни, випустив у світ тисячі високопрофесійних фахівців.

З нагоди 105-річчя від дня заснування Київського політехнічного інституту і у його складі механічного відділення та 100-річчя першого випуску інженерів-політехніків шлю Вам щирі побажання щастя, здоров'я, натхнення й успіхів!

Прославляйте і далі Вашу справу, наш КПІ!

З повагою, ректор НТУУ "КПІ" М.З. Згуровський

Шановні друзі, колеги!

Протягом більше як вікової історії Київської політехніки один з його фундаторів – механіко-машинобудівний факультет (тепер інститут) вносив і вносить значний вклад у справу підготовки технічної еліти нашої Батьківщини, її, без перебільшення, золотого фонду. Всі ці роки наш факультет перебував у процесі динамічного розвитку. Він дав щасливу путівку в самостійне життя декільком вищим технічним закладам освіти України, двом підприємствам м. Києва та багатьом факультетам нашого університету. Від механічного відділення до сучасного потужного механіко-машинобудівного інституту з його науковими центрами, спільним українсько-німецьким факультетом, трьома спецрадами по захисту докторських дисертацій – такий наш 105-річний шлях.

Ми гордимся нашою історією, ми бережемо пам'ять про видатних засновників нашого механіко-машинобудівного, ми примножуємо славні традиції Київського політехнічного. Як кожна родина пишається своїми дітьми, так ми пишаємося своїми випускниками, багато з яких стали видатними державними діячами, провідними вченими зі світовим ім'ям та керівниками великих промислових підприємств і організацій машинобудівного комплексу України, країн близького та далекого зарубіжжя.

Сьогодні механіко-машинобудівний інститут НТУУ "КПІ" впевнено крокує в друге століття свого існування.

В день цих славних ювілеїв зичу Вам, шановні колеги, творчої наснаги, кипучої енергії, міцного здоров'я і щастя!

З повагою,

директор ІМІ М.І. Бобир

МЕХАНІКО-МАШИНОБУДІВНИЙ – ВІХИ СЛАВНОГО ШЛЯХУ

Механічне відділення (нині – механіко-машинобудівний інститут НТУУ "КПІ") веде свою історію з 1898 року.

У зв'язку з великою нестачею на той час інженерних кадрів для промисловості півдня Росії на механічне відділення покладалося завдання готувати інженерів-механіків широкого профілю в галузі металообробки, ливарної справи, парових машин, двигунів внутрішнього згорання, машин з переробки волокон, сільськогосподарських машин, електрогенераторів та електродвигунів.

Перший ректор Київського політехнічного інституту – видатний вчений-механік, київський професор Віктор Львович Кирпичов – запросив для роботи в КПІ відомих учених: професорів С.П.Тимошенка, О.М.Динника, К.О.Зворикіна, Д.П.Рузького, М.А.Артем'єва, О.П.Котельникова, В.П.Іжевського, М.Б.Делоне, С.О.Патона, О.О.Радцига, Я.М.Марковича та ін., які заклали фундамент перспективних наукових шкіл на ММФ.

Протягом перших десяти років було створено й обладнано навчально-дослідні лабораторії, кабінети, механічні майстерні, механічну лабораторію (з музеєм), модельний кабінет та інші підрозділи. Усі вони були оснащені обладнанням і приладами як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва. Керівництво відділення скористалося спеціально наданим інституту правом про безтарифне ввезення з-за кордону лабораторного устаткування і там його закупило. Д.І.Менделєєв, який очолював першу державну експертну комісію під час першого випуску спеціалістів КПІ в 1903 р., мав можливість всебічно ознайомитися з тим, як поставлено наукову та навчально-методичну роботу в інституті, з його матеріальною та навчально-виробничою базою, лабо-

раторіями та їх обладнанням. На підставі цього в доповідній записці у Міністерство фінансів він писав: "Я бачив більшість кращих лабораторій Західної Європи, не кажучи вже про Російські лабораторії вищих навчальних закладів, і вважаю, що лабораторії, кабінети, майстерні Київського політехнікуму вирізняються з-поміж усіх, які я бачив, не тільки сучасністю та багатством обладнання, але й різноманітністю та досконалістю пристроїв, призначених для студентських занять, що особливо примітне".

На посаду професора і першого декана механічного факультету був запрошений професор Костянтин Олександрович Зворикін, котрий працював у Харківському технологічному інституті.

К.О.Зворикін – видатний учений із світовим ім'ям, надзвичайно багатогранний фахівець у різноманітних галузях техніки, який сміливо прокладав нові шляхи в науці. Він був автором класичної теоретичної та дослідницької роботи з різання металів. У своїх теоретичних висновках він випередив світову науку на десятки років. Професор К.О.Зворикін був також видатним фахівцем у галузі млинарства та технології обробки дерева, був керівником цього фаху в КПІ. Він працював у КПІ 30 років, читав курс механічної технології, технології млинарства, теплотехніки, комунального господарства, організації та економіки виробництва, написав відповідні підручники. На факультеті проф. К.О.Зворикін створив першокласні

механічні майстерні, по суті комплексний експериментальний завод, де студенти проходили практику з технології обробки металів, набували виробничі навички, виготовляли досить складні агрегати та точні деталі. Майстерні випускали серіями свердловальні верстати, копіювальні преси, свердла, калібри, фрези. До 1901 року учений обіймав посаду декана інженерного факультету, а в 1904-1905 роках був директором КПІ. Проф. К.О.Зворикін відіграв значну роль у створенні та розвитку механічного факультету, а також і всього інституту.

Перший набір студентів у КПІ на механічне відділення склав 109 осіб.

При заснуванні інституту для забезпечення навчального процесу було створено 35 кафедр. З них на механічному відділенні були створені кафедри теоретичної механіки (завідувач проф. О.П.Котельников), прикладної механіки (завідувач проф. Д.П.Рузький), опору матеріалів (завідувач проф. В.Л.Кирпичов) та ме-

ханічної технології (завідувач проф. К.О.Зворикін).

Академік архітектури О.В.Кобелев з 1899 р. викладав на механічному відділенні архітектурне креслення та архітектурне проектування. Під його керівництвом зводилися перші корпуси КПІ, а також вокзали станції Козятин і Сарни; у Києві – будівлі Козятинського, центрального телеграфу, надбудова будівлі Держбанку та ін. Відомий український художник О.К.Пимоненко викладав студентам-механікам малювання.

Творче спілкування в колективі сприяло розвитку науки, становленню наукових шкіл, в тому числі школи механіків і математиків на механічному факультеті. Тут формується наукова школа В.Л.Кирпичова з гідростатики та теорії міцності; О.П.Котельникова – засновника теорії гвинтів, С.П.Шенберга та Г.Й.Сухомела – з гідравліки; О.М.Динника та С.П.Тимошенка – з опору матеріалів та теорії пружності; М.Б.Делоне – з авіабудування, К.К.Симінського – з теорії втоми і міцності матеріалів, К.Г.Шиндлера – з сільськогосподарського машинобудування, проф. М.А.Артем'єва – з електричних машин, проф. В.П.Єрмакова та М.П.Кравчука – з математики та ін. Наукові школи КПІ та механічного факультету піднесли до рівня світової науки. При цьому багато науковців мали можливість прожити тривале наукове стажування в передових наукових центрах Європи та Америки.

При організації навчального процесу ректорат КПІ велику увагу приділяв розробці моделі освіти інженера. З самого початку підготовки інженерних кадрів в Київській політехніці була закладена освітянська модель Європейських технічних університетів (зокрема Паризької вищої політехнічної школи, Аахенського та Віденського технічних університетів).

Ця модель передбачає органічне поєднання глибокої фундаментальної природничо-наукової підготовки з тематики, фізики, хімії та інших дисциплін із загальноінженерною та отримання практичних професійних навичок по майбутній спеціальності на виробництві та у наукових установах. Ця модель підготовки інженерних кадрів стала визначальною для КПІ, а віковий досвід підготовки фахівців для машинобудівного комплексу повністю підтвердив її життєздатність та перспективність.

Глибокі фундаментальні та загальноінженерні знання дають молодому фахівцю більш широкий науково-технічний світогляд та в найменшій мірі «старіють» у нашому швидкозмінному прогресуючому технізованому світі. Вони надають більш широкі можливості в конкурентноспроможності на ринку інженерної праці по вибраній та суміжних спеціальностях.

Перший випуск інженерів на факультеті відбувся у 1903 р. Причому того року, як і в наступні роки також, відбулося два випуски. В січні 1903 р. дипломи одержали 4 студенти, а у травні – ще 6.

Випускники механічного відділення мали хороші знання та необхідну практику. Тому з перших років роботи за ними утверджувалася солідна репутація і вони без перешкод після випуску займали високі посади, їм одразу давали виконувати серйозні технічні завдання. Ці якості, за міркуваннями Д.І.Менделєєва, першого голови Комісії з приймання Держіспитів у КПІ, були результатом «...прекрасно поставленої навчальної справи в закладі». У 1911 р. інженерам-випускникам факультету було розіслано анкету. Відповіли на неї 111 чоловік. Відповіді показали,

Продовження на 2,3-й стор. ➔

В.Л. Кирпичов

К.О. Зворикін

Продовження. Початок на 1-й стор.

що основна маса випускників працює на відповідальних, престижних посадах із високою оплатою праці.

Протягом свого 105-річного існування на ММФ відкривались все нові спеціальності.

Вже у 1928 році тут були відмінно обладнані лабораторії паровозів, парових двигунів, гідравліки, мастильних матеріалів, двигунів внутріш-

студентські науково-технічні гуртки. У цих гуртках студенти поповнювали та поглиблювали знання, одержані на лекціях, знайомилися з сучасним рівнем промисловості. Тут у них формувалося технічне мислення, пробуджувався інтерес до науки, набувалися організаційські навички. Ініціаторами створення таких гуртків стали студенти старших курсів механічного та інженерного факультетів. Перший гурток був створений на механічному факультеті 4 грудня 1902 р.,

бурзького аероклубу він став другою в країні авіалабораторією. Головою цього гуртка за Статутом був директор КПП, а віце-головою – студент механічного відділення В.Ф.Бобров. Уже через рік в роботі гуртка брали участь близько 200 студентів і викладачів. Гурток передплачував майже всі книги та журнали з повітроплавання, що тоді видавалися. Конструкторська робота розпочалася вже з наступного року. Ціла група гуртківців, на чолі з проф. М.Б.Делоне

навчальний заклад – Київський авіаційний інститут. Нині це Національний авіаційний університет.

Науково-дослідна та конструкторсько-технологічна робота у факультетських гуртках була багатогранною та плідною. Не випадково з числа гуртківців виїшла велика плеяда видатних інженерів і вчених, які прославили вітчизняну науку. Якщо взяти тільки авіакосмічний напрям діяльності гуртківців механічного факультету, то тут слід відзначити

йозу А.Н.Граціанського, заступника генерального конструктора О.К. Антонова.

На початку 30-х років КПП був реорганізований у вісім самостійних інститутів, і цей поділ у найбільшій мірі вплинув на долю механіко-машинобудівного факультету. Утворилися окремі вищі навчальні заклади: машинобудівний, енергетичний, авіаційний, інженерно-будівельний, інженерів залізничного та водного транспорту, легкої промисловості,

Екзаменаційна комісія під головуванням Д.І.Менделєєва на першому випуску інженерів КПП. 1903 р.

нього згорання, ливарної справи, теплових вимірів, сільськогосподарських машин і тракторів, обробки металів, авіалабораторія. У цьому ж році при факультеті було створено експериментально-технічну станцію, якою керував проф. Я.М.Маркович. На цій станції проходили практику студенти, а в цехах заводу та навчально-демонстраційних майстернях виконувались замовлення різних заводів і підприємств, розроблялись для них нові технології обробки металів. На той час механічний факультет КПП дав щасливу путівку в самостійне життя електротехнічному факультету КПП (1918 р.), виділивши зі свого складу кафедру електротехніки. Першим деканом ЕТФ був випускник механічного відділення 1903 р. за профілем електромеханіка А.В.Краковський, який на той час очолював кафедру електротехніки.

У підготовці висококваліфікованих інженерів, поліпшенні якості їх освіти, розвитку технічних навичок та ініціативи велику роль відіграли

на п'ятому році існування факультету. Спочатку він складався з восьми студентів на чолі з проф. О.О.Радігом, якого пізніше змінив проф. В.Ф.Бобров, а останнього проф. М.О.Воропаєв. У роботі гуртка активну участь брали проф. Г.Д.Дубелір, проф. Є.О.Патон та ін. Вже у 1903 р. було створено бібліотеку гуртка. Крім книг і каталогів, які пожертвували інституту переважно професори, бібліотека передплатила журнали: «Известия Южно-русского общества технологов», «Железнодорожное дело», «Записки Московского отдела русского отдела технического общества», причому редакції журналів погодилися доставляти їх безкоштовно. Через якийсь час передплатили два німецькі журнали. Гурток мав власний Статут, згідно з яким організувалася вся робота. Було обрано керівництво гуртка. У листопаді 1906 р. за активного сприяння професорів М.Б.Делоне та М.А.Артем'єва був заснований гурток повітроплавання. Після Петер-

не будувала планери. Проте найактивнішою та найрезультативнішою виявилася секція літакобудування. Вже в 1910 р. проф. О.С.Кудашов першим піднявся в повітря на літаку власної конструкції.

У 1909 р. на базі цього гуртка було створено Київське товариство повітроплавання, яким активно опікувався професор кафедри теоретичної механіки механічного відділення М.Б.Делоне – учень М.С.Жуковського. Так Київ став одним із найбільш великих центрів розвитку вітчизняної авіації. Лише протягом 1909-1912 років київські ентузіасти створили близько 40 різних типів літаків. Цей творчий шлях, від перших підльотів у 1910 році, привів київських конструкторів через три роки до створення під керівництвом студента механічного відділення КПП І.І.Сікорського перших у світі на той час літаків-гігантів «Русский витязь» та «Илья Муромец». Із цих напівлюбительських майстерень і бере свій початок з вересня 1920 року історія Київського авіаційного заводу (нині «Авіант»). Першим директором цього заводу був призначений випускник механічного відділення (1907р.) В.Ф. Бобров, патріот вітчизняної авіації.

Гурток повітроплавання КПП в подальшому став базою для створення на механічному факультеті нової кафедри авіафаху. Згодом за клопотанням керівництва Київського авіаційного заводу в рамках самостійного Київського машинобудівного інституту (створений на базі машинобудівного факультету КПП й існував з 1930 по 1943 р.) в 1931 р. був відкритий авіафакультет. У 1933 р. на базі цього факультету створено самостійний вищий

наукову та конструкторську діяльність майбутніх генеральних конструкторів ракетної техніки академіків СРСР, двічі героїв соціалістичної праці С.П.Корольова та В.М.Челомея; генеральних конструкторів авіаційних двигунів, академіків СРСР, Героїв соціалістичної праці

харчової промисловості, хіміко-технологічний. На базі механічного факультету було створено Київський машинобудівний інститут. В його складі залишилися факультет сільськогосподарського машинобудування та спеціальність «Авіабудування», яка потім стала основою (як

Є.О. Патон серед студентів КПП

А.М.Люлька та О.О.Мікуліна, авіако-конструкторів І.І.Сікорського, К.О.Калініна, Д.П.Григоревича, братів Олександра, Івана та Євгена Касьяненко та ін. До талановитих студентів та випускників мехмашу КПП, які все своє подальше життя присвятили авіакосмічній галузі, слід віднести також і відомого льотчика-полярника, Героя Радянського Со-

говорилось раніше) для створення НАУ. При цьому на базі механічного факультету, крім машинобудівного інституту, були створені: борошномельна спеціальність в харчовому інституті (нині – Національний університет харчових технологій), основні спеціальності текстильного (нині – Київського національного університету технологій і дизайну).

КАФЕДРА ДИНАМІКИ І МІЦНОСТІ МАШИН ТА ОПОРУ МАТЕРІАЛІВ

М.І. Бобир

Початок історії кафедри, яка була створена першим ректором КПП проф. В.Л. Кирличовим, збігається із заснуванням КПП. У 1907-1911 рр. кафедрою завідував проф. С.П.Тимошенко – всесвітньо відомий вчений. У 1911-1913 рр. – М.А. Воропаєв, в 1914-1932 рр. – проф. К.К. Симінський. Після повернення з евакуації кафедру очолював академік АН УРСР Ф.П. Белянкін, у 1952 р. – проф. Г.С. Писаренко, у наступному – академік АН УРСР, засновник і перший директор ІПП НАНУ, який керував нею протягом 33 років. За цей же час викладачами кафедри було створено підручник з опору матеріалів, який витримав 5 перевидань. З ініціативи Г.С. Писаренка було відкрито спеціальність «Динаміка і міцність машин». Після Г.С.Писаренка кафедрою завідував проф. М.С. Можаровський. Під його керівництвом захистили докторські дисертації Є.О. Антипов, М.І.Бобир. З 1990 р. по 1994 р. завідувачем кафедри був проф. Є.О. Антипов. З 1994 р. кафедрою завідує д.т.н., проф. М.І. Бобир, який не зважаючи на досить складний час зумів зберегти науковий і педагогічний потенціал кафедри. Останнім часом на кафедрі захистили докторські дисертації К.М. Рудаков, С.М. Шукаєв, А.Є. Бабенко, під керівництвом М.І. Бобиря створено науково-дослідний центр «Надійність». Вийшов з друку підручник М.С. Можаровського «Теорія пластичності». На сьогодні кафедра ДММ та ОМ успішно продовжує роботу з підготовки науковців, інженерів, а також в області наукових досліджень. Крім того, розвиваються зв'язки кафедри як з промисловістю, так і з закордонними вищими науковими закладами і науковими центрами.

КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ

Кафедра була створена у 1937 році. Підготовка інженерів-механіків за спеціальністю «Механічна обробка металів» здійснювалася з 1898 року. У 1930 році була сформована кафедра «Обробка металів різанням», яка готувала інженерів-механіків за спеціальністю «Технологія машинобудування». Її очолював професор К.Е. Гейбель (з 1930 по 1931 рік). У 1931-1962 рр. кафедрою очолював проф. С.С. Руднік, у 1962-1967 рр. – проф. С. О. Картавов, у 1967-1969 рр. – проф. П.Р. Родін, у 1969-1976 рр. – доцент, лауреат Державної премії СРСР Г. Е. Таурит, у 1976-1979 роках – проф. В. В. Душинський. У 1979 році кафедра була перейменована в кафедру «Автоматизація технологічних процесів машинобудування». Її очолював проф. А. П. Гавриш. З 1999 року кафедру очолює д.т.н., проф. Ю.В. Петраков. У 2000-2001 роках на кафедрі відкрились нові спеціалізації – «Комп'ютерний синтез об'єктів і процесів машинобудування» і «Технологія виготовлення аерокосмічних апаратів». За останні роки було видано 6 монографій та 5 навчальних посібників. Подальшим розвитком напрямку комп'ютеризації навчального процесу стало відкриття у 2001 році на базі кафедри галузевої навчально-методичної лабораторії віртуальних засобів навчання Міністерства освіти і науки України. Одними з перших розробок лабораторії стали комп'ютеризовані навчальні курси «Інформатика», «Теорія автоматичного регулювання», «Теорія різання».

Ю.В. Петраков

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Н.С. Равська

зі створення нових конструкцій деревозалужного інструменту. З 2002 р. на кафедрі під керівництвом д.т.н. В.С. Майбороди успішно ведуться роботи з використання магніто-абразивної обробки. За час існування кафедри було підготовлено 49 кандидатів та 8 докторів технічних наук. На базі кафедри у 1999 р. була створена лабораторія технічних вимірів ММІ. Випускники кафедри працюють в усіх галузях промисловості та НДІ.

КАФЕДРА КОНСТРУЮВАННЯ ВЕРСТАТІВ ТА МАШИН

Кафедру «Металорізальні верстати» було організовано у 1935 р. на базі кафедри холодної обробки металів. Першим завідувачем кафедри був в.о. професора А.Н.Рабинович. Під час евакуації КПП до Ташкенту та після повернення з евакуації кафедрою завідував проф. Є.М. Хаймович.

У 1979 році вперше в Україні на кафедрі була введена дисципліна «Промислові роботи», яку викладав проф. Г.О.Спину.

У 1979-85 рр. кафедрою тимчасово було об'єднано з кафедрою інструментального виробництва. Завідував об'єднаною кафедрою проф. П.Р.Родін. З 1985 р. кафедра отримала назву «Металорізальні верстати й устаткування гнучких виробничих систем», її очолює д.т.н. проф. В.О.Федорець. При кафедрі під керівництвом В.О. Федорця була заснована лабораторія обчислювальної техніки, яка в подальшому стала загальнофакультетською. На сьогодні цією лабораторією завідує доцент О.В.Даниленко.

За час існування кафедри її співробітники видали понад 40 монографій, підручників і навчальних посібників, багато з яких перекладено на іноземні мови. У 1991 році кафедра отримала назву «Конструювання верстатів і машин», її очолює д.т.н., проф. В.Б.Струтинський. Кафедра ініціювала створення органу сертифікації метало- і деревообробного обладнання, продукції машинобудування і систем якості, що акредитована у системі УкрСЕПРО. На основі науково-методичних доробок кафедри під керівництвом завідувача кафедрою проф. В.Б.Струтинського та при активній участі доцента І.І.Верби у 2002 р. кафедра відкрила нову спеціальність «Інтелектуальна власність».

В.Б. Струтинський

МЕХАНІКО-МАШИНОБУДІВНИЙ – ВІХИ СЛАВНОГО ШЛЯХУ

Закінчення.

Початок на 1,2,3-й стор.

нишими методами аналізу, розрахунку напружено-деформованого стану та несучої здатності відповідальних елементів конструкцій при складних термосилових навантаженнях. На сьогодні з названої спеціальності підготовлено біля 900 фахівців, з них 11 випускників захистили докторські дисертації, а понад 100 – кандидатські. Тут слід сказати, що київська школа міцності отримала всесвітнє визнання. Низький уклін фундаторам цієї школи: В.Л.Кирпичову та С.П.Ти-

Вручення дипломів випускникам ММІ

мошенку, якого в США називають великим механіком ХХ століття. Степан Прокопович є одним із засновників у 1918 НАН України, організатором та першим директором Інституту механіки НАН України, який сьогодні носить його ім'я. По його більш як 90 підручникам з опору матеріалів, теорії пружності та теорії стійкості навчаються сьогодні студенти-механіки практично у всіх технічних університетах світу. У США академік СРСР, УРСР та академік багатьох країн світу став центральною постаттю у справі підготовки учених-механіків. Створена ним на американському континенті наукова школа підняла цей напрям знань на небувалу до цього часу висоту. Наукова школа В.Л.Кирпичова та С.П.Тимошенка в подальшому на ММФ набула свого розквіту в наукових здобутках його випускників різних років, академіків К.К.Симінського, М.М.Давиденкова, Ф.П.Белякіна, С.В.Серенсен, А.Д.Коваленка, М.В.Новикова, В.Т.Трошенка, А.О.Лебедева, члена-кореспондента НАН України В.О.Стрижало.

У 1977 р. кафедру теоретичної механіки ММФ очолив професор М.А.Павловський. З його приходом у роботу колективу кафедри з'явився новий науковий напрям – прикладна теорія гіроскопів та нелінійних коливань. Народилась наукова школа, яка у 1989 р. привела до створення науково-дослідного інституту проблем механіки "Ритм". І, як стало вже традиційним для механіко-машинобудівного, у черговий раз він дав щасливу п'ятку в самостійне життя новому структурному підрозділу НТУУ "КПІ". У 1993 р. було створено новий факультет авіакосмічних систем, базою для якого стали кафедра теоретичної механіки та НДІ "Ритм". Першим деканом ФАКСу став вихованець ММФ та приладобудівного – д.т.н. проф. М.А.Павловський.

Традиція створення нових наукових та освітніх шкіл, яка виникла при заснуванні та становленні механіко-машинобудівного, підтримувалась і буде підтримуватись на-

далі. ММФ пишається науковими школами академіка Г.С.Писаренка, члена-кореспондента НАН України П.Р.Родіна, професора М.С.Можаровського та здобутками провідних вчених та видатних педагогів. Історія мехмашу нараховує 20 деканів. Якщо про кожного з них розповідати, то вийшла б окрема книга про ММФ. Але тут доречно згадати, наприклад, професора М.С.Можаровського, який керував факультетом півтора десятиліття років. Головним здобутком за цей період стало радикальне збільшення наукового потенціалу кафедр ММФ. Усім відомий його крилатий вираз: "Якщо на факультеті немає науки, змінюй на ПТУ". І сьогодні практично всі наші доктори наук, професори (а їх на ММФ 40) широким дячням Миколи Станіславовичу за підтримку та професійні поради в період підготовки дисертаційних робіт.

Готуючи кваліфіковані інженерні кадри практично для всіх галузей машинобудівного комплексу, факультет тільки після Великої Вітчизняної війни випустив більше 12 тисяч фахівців.

Вихованці ММФ обіймали й обіймають високі державні посади (В.А.Масол, С.І.Гуренко, Ю.М.Сльченко, І.П.Корницький, С.Г.Сажин та ін.). Академік І.Т.Швец був ректором КПІ та багато років керував КДУ ім.Шевченка. Такий життєвий шлях приготувала доля і професору, першому директору Київського авіаційного заводу В.Ф.Боброву. Він мав честь бути ректором Київського політехнічного та Московського авіаційного інститутів. Ціла плеяда талановитих інженерів – випускників ММФ керувала та керує великими промисловими підприємствами та організаціями м. Києва, України та країн СНД. Серед них, наприклад, можна назвати В.Ф.Боброва, С.В.Гусовського, І.Й.Дронга, Ю.І.Загоровського, В.П.Злобіна, В.О.Ізвекова, П.Я.Костину, Н.П.Лернера, В.А.Масола, Ю.М.Надемського, А.Ф.Надточенка, Є.Г.Сажина, М.П.Стародуба, В.І.Толубинського, В.І.Чиргикала та багато ін.

Нині керують академічними інститутами НАН України та галузевими науково-виробничими організаціями, їх структурними підрозділами наші випускники-академіки М.В.Новиков,

В аудиторії-музеї ММІ

В.Т.Трошено, А.О.Лебедев, членкор. НАН України К.А.Ющенко, В.О.Стрижало; доктори наук, професори Г.О.Кривов, Г.Г.Грабовський та багато ін.

З метою забезпечення більш ефективного координації зусиль споріднених структурних підрозділів в методичному та науковому напрямках,

направлених на забезпечення високої якості підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців для машинобудівного комплексу України, відповідно до рішення Вченої ради НТУУ "КПІ" від 4 жовтня 1999 р. на базі механіко-машинобудівного факультету був створений навчально-науковий інститут, який іменується "Механіко-машинобудівний інститут" (ММІ). До його складу були включені такі кафедри: технології машинобудування (проф. В.П.Петраков); динаміки та міцності машин і опору матеріалів (проф. М.І.Бобир); конструювання верстатів та машин (проф. В.Б.Струтинський); інструментального виробництва (проф. Н.С.Равська); обробки металів тиском (проф. В.І.Стеблюк); гідропневмоавтоматики та гідравліки (проф. О.М.Яхно); лазерної технології, конструювання машин та матеріалознавства (проф. В.С.Коваленко) технічної механіки (проф. О.І.Дубинець), а також два науково-дослідних інститути, спільний з Держстандартом України орган з сертифікації продукції машинобудування, три науково-виробничих та інженерних центри.

Сучасний ММІ – це 2300 студентів.

ММІ готує фахівців трьох рівнів: **бакалавр** (строк навчання 4 роки), **спеціаліст** (строк навчання 5 років 6 міс.), **магістр** (строк навчання 6 років),

Відкриття навчального центру "КПІ-ФЕСТО"

а також фахівців найвищої кваліфікації в аспірантурі та докторантурі.

Спеціальності, за якими готують фахівців у ММІ:

Бакалавр: Інженерна механіка.

Спеціаліст (магістр):

Динаміка та міцність машин: комп'ютерне забезпечення розрахунків на міцність; проектний менеджмент в машинобудуванні.

Технологія машинобудування: комп'ютерний синтез об'єктів та технологій машинобудування; технологія виготовлення аерокосмічних апаратів.

Металорізальні верстати та системи: міжнародна технічна експертиза технологічних машин та систем.

Інструментальне виробництво: комп'ютерні формуютьорючі технології.

Обладнання для обробки металів тиском: розробка і впровадження спеціальної техніки і спорядження.

Обробка матеріалів за спецтехнологіями: устаткування та технологія лазерної обробки матеріалів; лазерні системи в медицині та біології.

Гідравлічні і пневматичні машини: гідромашини і гідропневмоавтоматика; технічна гідромеханіка; гідравлічні трансмісії і передачі; електропневмоавтоматика; маркетинг пристроїв та систем гідропневмоавтоматики.

Високоякісна підготовка фахівців забезпечується сучасною матеріально-технічною базою кафедр, використанням комп'ютерних систем автоматичного проектування. ММІ надає практичну допомогу промисловим підприємствам, впроваджує власні

науково-технічні розробки у виробництві. Серед його викладачів – 40 докторів наук, професорів, більш як 80 кандидатів наук, доцентів, більше 60 провідних спеціалістів галузі.

Підписання угоди між НТУУ "КПІ" та університетом ім.Отто-фон-Геріке про створення Спільного факультету машинобудування

За досягнення вагомих результатів удостоєні почесних звань:

«Заслужений діяч науки і техніки України»:

М.І.Бобир, А.П.Гавриш, В.С.Коваленко, А.О.Лебедев, М.С.Можаровський, М.В.Новиков, Н.С.Равська, С.С.Рудник, В.Б.Струтинський, О.М.Яхно;

Лауреати державних премій, премій уряду та іменних премій:

С.О.Антипов, М.І.Бобир, М.В.Василенько, М.А.Горпенюк, Ф.К.Іванченко, О.Л.Квітка, В.С.Коваленко, Б.І.Ковальчук, В.П.Котляров, А.О.Лебедев, М.С.Можаровський, М.В.Новиков, В.Г.Пермяков, Г.С.Писаренко, Ю.О.Попченко, С.Г.Радченко, П.Р.Родін, А.К.Скуратовський, В.О.Стрижало, Г.Е.Таурит, Е.С.Уманський, В.О.Федорєв, В.В.Хільчевський, В.В.Чкалов;

«Заслужений працівник народної освіти України»:

Ю.М.Кузнєцов, П.Р.Родін, В.О.Федорєв, В.В.Хільчевський;

«Заслужений винахідник України»: Ю.М.Кузнєцов;

«Заслужений працівник культури УРСР»:

В.В.Івашенко;

«Відмінник вищої школи»:

Л.А.Каплінський, В.К.Манжурет, Г.М.Овсієнко, В.І.Стеблюк, В.В.Хільчевський, В.М.Яворовський;

«Заслужений професор КПІ»:

В.С.Коваленко, В.В.Хільчевський, Н.С.Равська;

«Заслужений викладач КПІ»:

Ю.М.Кузнєцов, Г.О.Спину, М.В.Василенько;

«Заслужений працівник КПІ»:

Л.А.Каплінський, А.І.Мединцев.

На базі ММІ вже багато років успішно діють 3 спеціалізовані ради по захисту докторських та кандидатських дисертацій. Щорічно протягом останніх п'яти років мехмаш проводить по 2 міжнародні науково-практичні конференції: "Прогресивна техніка і технологія машинобудування" та "Гідромеханіка в інженерній практиці". З 1963 р. видає періодичне науково-технічне фахове видання "Вестник Київського політехнічного інституту. Серія Машиностроение".

Механіко-машинобудівний з 1997 р. став базовим для науково-методичної комісії Міністерства освіти і на-

уки України у напрямку "Інженерна механіка". На його основі активно працює фахова рада ДАК України з інженерної механіки, матеріалознавства та зварювання. Кафедри ММІ приділяють увагу своєчасному відкриттю сучасних спеціальностей та спеціалізацій – з тим, щоб більш гнучко реагувати на перспективні зміни на ринку інженерної праці.

У 1999 р. Держстандартом України на базі Механіко-машинобудівного інституту НТУУ «КПІ» створено орган з сертифікації метало- та деревообробного обладнання і продукції машинобудування. Орган має повноваження з сертифікації понад 400 найменувань продукції вітчизняних виробників та імпортерів.

В рамках ММІ створено Спільний українсько-німецький факультет машинобудування НТУУ «КПІ» та університету ім. Отто-фон-Геріке м.Магдебурга. Від нашого університету в ньому задіяні три структурних підрозділи: ММІ, ЗФ та ІФФ. На удосконалення навчально-методичного забезпечення підготовки студентів-механіків спрямовано також створення кафедрою гідропневмоавтоматики та гідравліки ММІ спільно з австро-німецькою фірмою "FESTO" центру "КПІ-ФЕСТО", який обладнаний найдосягнішою технікою та навчальним обладнанням по гідропневмоавтоматиці машинобудівного виробництва.

На сьогодні ММІ та його структурні підрозділи мають діючі угоди про спільну науково-навчально-методичну діяльність з 17 провідними закордонними вищими навчальними закладами Польщі, Німеччини, Франції, Болгарії, Туреччини, Ірану, Японії та ін. Підтримуються постійні зв'язки з вищими технічними навчальними закладами країн СНД (Росії, Білорусії, Узбекистану та ін.) в рамках обміну науково-технічною, навчально-методичною інформацією, спільній участі в міжнародних наукових конференціях та семінарах.

Відкриття пам'ятної дошки Д.І. Менделєєву з нагоди 100-річчя першого випуску інженерів КПІ

Сьогодні колектив ММІ НТУУ "КПІ" реалізує концепцію подальшого розвитку та адаптації політехнічної освіти, її основної складової – для потреб машинобудівного комплексу України, втілює в життя стратегічний курс ректорату КПІ на чолі з ректором, академіком М.З.Гуровським, який напружений на інтеграцію в світову науку та освітнянську спільноту. Посіяне 105 років тому "розумное, доброе, вечное" щедрими руками фундаторів механічного відділення КПІ дало та буде давати і в XXI столітті прекрасні урожаї на освітнянській ниві Київської політехніки.

Редакція газети "Київський Політехнік" висловлює щирю подяку директору ММІ проф. М.І. Бобірю та доц. ММІ А.К.Скуратовському за активну участь у підготовці цього числа газети.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221

☎ 441-14-58, 241-66-95

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.Й.БАКУН

Комп'ютерний набір
Л.М.КОТОВСЬКА

Коректор
Н.В.МУРАШОВА

Ресстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня АТЗТ«Атопол»,
м. Київ, пр. Червоних козаків, 9

Тираж 1000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.